

Μαρτυρία Βιάρου – Αυγουστίνου Καποδίστρια για το βομβαρδισμό της πόλης της Κέρκυρας από τις ναζιστικές Γερμανικές δυνάμεις το 1943

Ο Βιάρος – Αυγουστίνος Καποδίστριας (1932 – 2017) ήταν ο τελευταίος άρρενας απόγονος του κλάδου της οικογένειας Καποδίστρια που περνά από τον Κυβερνήτη, Ιωάννη Καποδίστρια. Ήταν ο δισεγγονός του μικρότερου αδελφού του Γεωργίου. Σπούδασε ηλεκτρολόγος μηχανολόγος στο RPI Polytecnic Institute of New York και έλαβε Master of Business Administration στο Miami Ohio.

Παντρεύτηκε την Δωροθέα Καποδίστρια, το γένος Στεργιάδη και είχε 3 κόρες: Κορίνα, Τατιάνα και Ναταλία

Ήταν Σεπτέμβρης του '43. Ήμουν 11 στα 12. Περάσαμε, θυμάμαι, τις διακοπές στα Μοραΐτικα¹ και αρχές Σεπτέμβρη γυρίσαμε στην πόλη. Οι «Μεγάλοι» συζητούσαν για την Συνθηκολόγηση των Ιταλών. Έλεγαν πως τώρα οι Γερμανοί θα ερχόντουσαν να καταλάβουν την Κέρκυρα. Είχαν στρατεύματα απέναντι στη Ηγουμενίτσα και τη Σαγιάδα. Θυμάμαι πως ο πατέρας μου έλεγε πως δεν έπρεπε να περιμένουμε βομβαρδισμούς, πως οι Γερμανοί είναι πολιτισμένος λαός και πως θα σέβονταν μια τόσο παλιά πόλη –ένα κόσμημα- που έτσι και αλλιώς δεν αποτελούσε στρατιωτικό στόχο. Παρ' όλα αυτά, ο κόσμος ήταν ανήσυχος.

Επειδή το σπίτι μας είχε πέτρινους, γερούς τοίχους, κόσμος από τη γειτονιά μαζεύτηκε στο καταφύγιο, στο υπόγειο. Εμείς μείναμε στο σπίτι μας - στους 2 τελευταίους ορόφους. Ο πατέρας μου δεν πίστευε πως διατρέχαμε κίνδυνο.

Πέσαμε για ύπνο. Ξημερώματα του Σταυρού γύρω στις 2:00 – 2:30 π.μ. άρχισε ο βομβαρδισμός. Η πρώτη εικόνα που έρχεται στη μνήμη μου, είναι το παλιό βενετσιάνικο παντζούρι, σαν αναμμένο βεγγαλικό να σωριάζεται και να πέφτει στο δρόμο. Το δωμάτιο έλαμψε ολόκληρο κι εγώ είχα ζαρώσει στο κρεβάτι.

Η δεύτερη εικόνα είναι η μανά μου να ορμάει στο δωμάτιο σα τρελή- να μας σηκώνει να φύγουμε. Κατεβαίνοντας -κουτρουβαλιστά- στο υπόγειο είδαμε τα γύρω σπίτια της γειτονιάς να καίγονται. Οι πρώτες βόμβες που έριξαν ήταν εμπρηστικές, μας είπαν αργότερα. Σκορπίζονταν σαν λεπτά καίόμενα φύλλα χαρτιού παντού. Ύστερα ακολούθησαν οι εκρηκτικές.

Στο υπόγειο είχε μαζευτεί τόσος κόσμος που ο πατέρας αποφάσισε να φύγουμε. Να πάμε στην Κουκουρίτσα² για μεγαλύτερη ασφάλεια. Μπροστά αυτός, πίσω εμείς, αρχίσαμε να τρέχουμε στους δρόμους. Κοντά μας, και άλλοι πολλοί. Όσοι είχαν συγγενείς ή σπίτι δικό τους στην εξοχή, εγκατέλειπαν την πόλη. Στο δρόμο, τρέχοντας, χάσαμε την Ελένη³ που κρατούσε το μωρό, την μικρότερη αδελφή μου.

Αυτή η φυγή ήταν τρομαχτική. Οι Γερμανοί βομβάρδιζαν συνεχώς, και εμείς χωνόμασταν στις σούδες δεξιά και αριστερά στο δρόμο. Τα χρόνια εκείνα, στις συνοικίες εκτός πόλεως δεν υπήρχαν «κόμμοδες», και οι σούδες ήταν συνήθως δημόσια αφοδευτήρια. Μέσα στις βατσουνιές και τις ακαθαρσίες, λοιπόν, ορμούσαμε να κρυφτούμε από τις βόμβες που έσκαγαν τριγύρω. Φτάσαμε στην Κουκουρίτσα όταν είχε πια ξημερώσει. Γδαρμένοι, γεμάτοι κόπρανα στα μαλλιά, στα χέρια στα ρούχα, αλλά ζωντανοί. Μόνο η μάνα μου έκλαιγε για την Ελένη με το μωρό.

Η Μαρή⁴ μας έδωσε ρούχα καθαρά. Πλυθήκαμε, φάγαμε. Την άλλη μέρα, αργά το απόγευμα έφτασε και η καημένη η Ελένη με το μωρό που είχε σώσει μέσα στην αντάρα. Δυο μέρες αργότερα ήρθε κι ο Μπάρμπας μου ο Τάσος. Ο ίδιος και η οικογένειά του ήταν στο εξοχικό τους στο Πέραμα⁵ τη νύχτα του βομβαρδισμού. Με τα πόδια γύρισε στην πόλη να δει τι είχε απομείνει από το σπίτι του – ένας όροφος κάτω από μας. Μας είπε πως το σπίτι κάηκε όλο. Μέσα σε δυο μέρες ο πατέρας μου έλιωσε σαν το κερί. Δεν έχω δει άνθρωπο να ζαρώνει έτσι.

Δυο όροφοι. Δεκατέσσερα δωμάτια γεμάτα οικογενειακά κειμήλια. Βιβλιοθήκες, χειρόγραφα, ασημικά, γκραβούρες και πίνακες, έπιπλα παλιά και αγαπημένα. Θυμάμαι την χρυσοποίκιλτη σκακιέρα του πατέρα μου, με σκαλίσματα από ταρταρούγα, που δεν με άφηναν ν' αγγίξω. Τα μαθήματα⁶ γίνονταν με τα χέρια δεμένα πίσω από την πλάτη. Κι ακόμα το «ρολ - τοπ» ντουλάπι που ήταν γεμάτο παπύρους και περγαμηνές, πολλά -έλεγε ο πατέρας μου- από το 800 μΧ.

Εγώ, κατάφερα και έσωσα από τη φωτιά σε ένα σακουλάκι ένα ξύλινο σταυρό που είχα. Άνοιγε στη μέση και έλεγαν πως είχε Τίμιο Ξύλο μέσα, και ακόμα τα ψαλιδάκια μου και κάτι κεντητά κουρελάκια, έργα των χειρών μου! Η Μάνα μου, σ' ένα βαλιτσάκι έσωσε την κασετίνα με τα Διπλώματα του Κυβερνήτη από την Ελβετία, το τοπάζι με το οικογενειακό οικόσημο που ήταν στη μέση της ροτόντας και κάτι «γκραβύρ». Σχεδόν ό,τι απέμεινε από την διαδρομή μιας οικογένειας στους αιώνες. Τα υπόλοιπα τα εξαέρωσαν οι βόμβες ενός πολιτισμένου λαού που στόχευσαν τους αμάχους μιας ανοχύρωτης πόλης η οποία δεν είχε καν προβάλει αντίσταση.

1.Τα **Μοραΐτικα** είναι ένα χωριό της νότιας Κέρκυρας. Η οικογένεια Καποδίστρια διατηρούσε και διατηρεί εκεί αγροικία και εκτάσεις με ελαιόδεντρα και αμπέλια. Πρόκειται για την αγαπημένη ιδιοκτησία του Ιωάννη Καποδίστρια. Στην αλληλογραφία με τον πατέρα του από την Ρωσία, δίδει οδηγίες για τις καλλιέργειες , ελπίζοντας πως όταν θα είχε ολοκληρώσει τα καθήκοντά του προς την πατρίδα, θα αποσυρόταν εκεί για να ζήσει τα τελευταία χρόνια της ζωής του.

2. Η **Κουκουρίτσα** πρόκειται για μια ακόμα ιδιοκτησία της οικογένειας Καποδίστρια. Βρίσκεται 7 χιλιόμετρα έξω από την πόλη της Κέρκυρας, προς το βορά, στην ευρύτερη περιοχή των Ευρωπούλων. Από τη δεκαετία του 1980, περιήλθε ως κληροδότημα στα 3 μεγάλα σωματεία της Κέρκυρας και έκτοτε λειτουργεί ως Μουσείο Καποδίστρια.

3. Η **Ελένη Παρή** έζησε ως ψυχοκόρη μαζί με την οικογένεια Καποδίστρια από την μικρή της ηλικία μέχρι σχεδόν τις τελευταίες ημέρες της ζωής της, το 1980., προσφέροντας υπηρεσίες γκουβερνάντας και μαγειρίσας.

4.**Μαρή:** Μαρία Δεσύλλα – Καποδίστρια (1898 – 1980), ήταν δήμαρχος της Κέρκυρας και δισέγγονη του Γεωργίου Καποδίστρια, αδελφού του Ιωάννη Καποδίστρια, Κυβερνήτη της Ελλάδας. Ήταν η πρώτη εκλεγμένη γυναίκα δήμαρχος στην νεότερη Ελλάδα και εξαδέλφη του Βιάρου – Αυγουστίνου Καποδίστρια. Την εποχή εκείνη ζούσε στην αγροικία της Κουκουρίτσας.

5.Το **Πέραμα** βρίσκεται 7 χιλιόμετρα από την πόλη της Κέρκυρας προς το νότο.

6. Εκείνα τα χρόνια, οι αριστοκρατικές οικογένειες της πόλης της Κέρκυρας, συχνά είχαν οικοδιδάσκαλους για την εκπαίδευση των παιδιών .

Η μαρτυρία δόθηκε το 2014 στο πλαίσιο των εκδηλώσεων μνήμης της επετείου του βομβαρδισμού της πόλης της Κέρκυρας, υπό την αιγίδα του Δημοτικού Περιφερειακού Θεάτρου της Κέρκυρας και της ηθοποιού - σκηνοθέτριας Ναταλίας Καποδίστρια, κόρης του Βιάρου - Αυγουστίνου Καποδίστρια.

Επίσης, το συγκεκριμένο κείμενο δημοσιεύθηκε στον ετήσιο τόμο αριθμός 30 (2020 – 2021) της Αναγνωστικής Εταιρίας Κέρκυρας.